

Sygn. akt III AUa 28/15

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka

del. SSO Beata Górską (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2015 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku I. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale C. F. – K., C. P. – G., G. C.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji ubezpieczonej I. A.

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 czerwca 2014 r. sygn. akt VI U 2141/12

postanawia:

uchylić zaskarżony wyrok, znieść postępowanie w części poczynając od 19 września 2013r. i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Barbara Białecka SSA Anna Polak del. SSO Beata Górską

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia z dnia 12 marca 2012 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie C. F.-K. podlegającego ubezpieczeniom jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. wynosi w listopadzie 2008 r. – 3820 zł, w grudniu 2008 r. – 3000 zł, w styczniu 2009 r. – 4360 zł, w lutym 2009 r. – 1200 zł, w marcu 2009 r. 3040 zł, w kwietniu 2009 r. – 1760 zł, w maju 2009 r. – 2080 zł, w czerwcu 2009 r. 1880 zł, w lipcu 2009 r. – 880 zł, w sierpniu i wrześniu 2009 r. 0,00 zł, w październiku 2009 r. 3200 zł, w listopadzie 2009 r. 3120 zł, w grudniu 2009 r. 2560 zł, w kolejnych miesiącach od stycznia 2010 r. do października 2010 r. po 0,00 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w dniu 8 grudnia 2011 r. organ rentowy wydał decyzję nr (...) stwierdzającą, że C. K. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I.

A. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 3 listopada 2008 r. do 31 października 2009 r. oraz od 2 listopada 2009 r. do 31 października 2010 r.

Decyzją z dnia 12 marca 2012 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie C. P.-G. podlegającego ubezpieczeniom jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. wynosi w październiku 2008 r. – 1855 zł, listopadzie 2008 r. – 1800 zł, w grudniu 2008 r. – 1600 zł, w styczniu 2009 r. – 1440 zł, w lutym 2009 r. – 1000 zł, w marcu 2009 r. – 1680 zł, w kwietniu 2009 r. – 920 zł, w maju 2009 r. – 1600 zł, w czerwcu 2009 r. 400 zł, w kolejnych miesiącach od lipca do września 2009 r. po 0,00 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne w okresie od października 2008 r. do grudnia 2009 r. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w dniu 8 grudnia 2011 r. organ rentowy wydał decyzję nr (...) stwierdzającą, że C. G. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 3 listopada 2008 r. do 18 lutego 2008 r. do 15 lipca 2008 r., z kolei NFZ Oddział Wojewódzki w S. decyzją z dnia 2.2.2012 r. stwierdził, że C. G. podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu od 1.10.2009 r. do 30.09.2010 r.

Decyzją z dnia 12 marca 2012 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie G. C. podlegającego ubezpieczeniom jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. wynosi w okresie od października 2006 r. do grudnia 2006 r. po 0,00 zł, w styczniu 2007 r. – 3200 zł, w lutym 2007 r. – 1033 zł, w marcu 2007 r. 2450 zł, w kwietniu 2007 r. – 1650 zł, w maju 2007 r. – 2000 zł, w czerwcu 2007 r. – 1200 zł, w październiku 2007 r. – 1320 zł, w listopadzie 2007 r., 900 zł, w grudniu 2007 r. – 480 zł, w styczniu 2008 r. 1020 zł, w lutym 2008 r. – 360 zł, w marcu 2008 r. 180 zł, w okresie od kwietnia do czerwca 2008 r. po 0,00 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w dniu 8 grudnia 2011 r. organ rentowy wydał decyzję nr (...) stwierdzającą, że G. C. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 2 października 2006 r. do 30 czerwca 2007 r. oraz od 1 października 2007 r. do 30 czerwca 2008 r.

Odwołanie od powyższych decyzji wniosła I. A., która wniosła o ich uchylenie oraz ustalenia, że zainteresowani jako osoby wykonujące pracę na podstawie umów o dzieło u płatnika składek, nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach. Dodatkowo wniosła o przyznanie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu powołała się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i poglądy doktryny, zwracając uwagę że istotą umów zawartych z zainteresowanymi było osiągnięcie przez nich określonego rezultatu, który został w sposób precyzyjny i przejrzysty wskazany w treści umów.

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podnosił argumentację tożsamą z tą, zawartą w zaskarżonych decyzjach. Podkreślił przy tym, że decyzje ustalające, że zainteresowani podlegają ubezpieczeniom społecznym jako osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. są prawomocne. Dodatkowo wskazał, że wbrew aktualnym twierdzeniom odwołującej się umowy zawarte przez płatnika z zainteresowanymi były umowami starannego działania i miały na celu wykonanie szeregu konkretnych, określonych w umowach czynności sprowadzających się do świadczenia usług polegających na prowadzeniu zadań dydaktycznych nauki języka obcego. Rezultat pracy zainteresowanych nie poddawał się ocenie w zakresie istnienia wad, czy osiągniętego rezultatu. Co więcej wynagrodzenie zainteresowanych było ustalane według stawki godzinowej, a zatem wysokość wynagrodzenia nie zależała od wkładu pracy, czy wartości dzieła, a jedynie od czasu poświęconego na naukę języka hiszpańskiego.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po połączeniu spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, wyrokiem z dnia 4.06.2014 roku oddalił odwołania (punkt I orzeczenia) zasądził od ubezpieczonej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II orzeczenia).

Z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodziła się ubezpieczona. Zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła mu:

- 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, poprzez przyjęcie, że przepis ten obowiązuje w niniejszym postępowaniu,
- 2) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 48 ust. 1 ustawy systemowej poprzez przyjęcie, że przepis ten miał zastosowanie w niniejszej sprawie,
- 3) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 627 k.c. poprzez przyjęcie, że przepis ten nie miał zastosowania w niniejszej sprawie,
- 4) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 ust. 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów i pominięcie istotnych dowodów.

Wskazując na powyższe, apelująca wniosła:

- 1) o zmianę przywołanego wyroku w zakresie pkt I i uwzględnienie żądania odwołania w całości,
- 2) o zmianę przywołanego wyroku w zakresie pkt II i zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Organ rentowy wniosł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od ubezpieczonej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie podlegała merytorycznemu rozpoznaniu, wobec stwierdzenia nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, branej pod uwagę z urzędu i to niezależnie od poniesionych zarzutów apelacyjnych. Z tej przyczyny ocena ich zasadności, wobec uchylenia zaskarżonego wyroku i zniesienia postępowania w części oraz przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, stała się bezprzedmiotowa.

Należy wyjaśnić, że Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, a zatem w granicach wniosków i zarzutów apelacji, jednakże w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania (art. 378 § 1 k.p.c.). Mimo więc, że apelująca nie sformułowała zarzutu nieważności postępowania, koniecznym było przeprowadzenie kontroli postępowania przed Sądem pierwszej instancji w aspekcie zaistnienia okoliczności, o jakich mowa w art. 379 k.p.c. Stwierdzenie zaś, że w sprawie zasza przesłanka nieważności postępowania prowadzi obligatoryjnie do podjęcia rozstrzygnięcia o uchyleniu zapadłego wyroku i zniesieniu postępowania w zakresie, w jakim zostało ono dotknięte rzeczoną nieważnością (art. 386 § 2 k.p.c.). Stosownie do treści przepisu art. 379 § 1 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

Zgodnie z przepisem art. 477¹¹ § 1 k.p.c. stronami postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych są ubezpieczony, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy i zainteresowany. Należy również wyjaśnić, że spory rozstrzygane w postępowaniu w sprawach z ubezpieczenia społecznego wynikają ze stosunku prawnego opierającego się na relacji między organem ubezpieczeń społecznych i ubezpieczonym, konstruowanej wokół publicznoprawnej instytucji finansowania i redystrybucji świadczeń z ubezpieczenia społecznego, która to więź powstaje z mocy prawa, automatycznie i niezależnie od woli jej stron. W postępowaniu winny brać udział wszystkie strony tego stosunku.

Kiedy natomiast strona jest pozbawiona możliwości wzięcia udziału i obrony swych praw w rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku, to zachodzi nieważność postępowania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw zachodzi wówczas, gdy strona

procesu, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/00, Lex nr 55519, w którym stwierdzono, że jeżeli strona na skutek wadliwości procesowych sądu nie mogła uczestniczyć i nie uczestniczyła w rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, to zachodzą podstawy, by przyjąć że strona ta została pozbawiona możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c.; (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002r., sygn. III CKN 461/99, Lex nr 54479). Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w procesie oznacza sytuację, w której sąd nie powinien w ogóle przystępować do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, inaczej bowiem naraża się na konsekwencje określone w art. 386 § 2 k.p.c. Ma to miejsce między innymi wtedy, gdy wskutek naruszenia przez sąd obowiązujących przepisów prawa, strona nie brała udziału w sprawie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 czerwca 2002 r., sygn. I ACa 1372/01, OSA 2004/1/2). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy naruszył przepisy o doręczeniu, bowiem mimo zawiadomienia przez I. A. w piśmie z dnia 16 września 2013r., które wpłynęło w dniu 19 września 2013r. o zmianie adresu do korespondencji, nie doręczał korespondencji na nowy adres. W szczególności Sąd Okręgowy nie dokonał też skutecznego doręczenia odwołującej wezwania na rozprawę z dnia 4.06.2013r. (k.88), na której doszło do jej zamknięcia, a następnie wydania wyroku. Tym samym doszło do pozbawienia strony postępowania, możliwości obrony swych praw, a to powoduje, że postępowanie przed tym Sądem dotknięte zostało nieważnością w tym właśnie zakresie (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W razie stwierdzenia kwalifikowanej wady nieważności postępowania bez znaczenia pozostaje fakt, czy udział ubezpieczonej w rozprawie przed Sądem Okręgowym miał lub mógł wywrzeć wpływ na wyrok Sądu pierwszej instancji, wydany po przeprowadzeniu rozprawy bez udziału tej strony. Stwierdzenie nieważności postępowania wymaga zawsze uchylecia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, co następuje bez potrzeby, a nawet możliwości weryfikowania zasadności zarzutów podniesionych w apelacji.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy dokona prawidłowego doręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy na adres wskazany przez ubezpieczoną w piśmie na k. 74. i przeprowadzi dalsze postępowanie, poczynając od czynności po 19.09.2013r. (k.74).

Wskazując na argumenty wyżej podane Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSA Barbara Białecka SSA Anna Polak del. SSO Beata Górńska